

STRUČNO MIŠLJENJE

- Beograd, mart 2019. godine -

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ			
ФАКУЛТЕТ ОРГАНИЗАЦИОНИХ НАУКА			
ПРИМЉЕНО: 03 04. 2019			
Орг. јед.	Б р о ј	Прилог	Вредности
06-01	13/1		

Na osnovu Rešenja Dekana Fakulteta organizacionih nauka u Beogradu (u daljem tekstu Fakultet) 06-01 br. 8 od 20.02.2019. godine imenovani smo u sastav Stručne komisije za procenu originalnosti doktorske disertacije dr Siniše Malog (u daljem tekstu Kandidata) pod nazivom „*Kreiranje vrednosti kroz proces restrukturiranja i privatizacije – teorijske koncepcije i ostvareni rezultati u Srbiji*“. Na osnovu detaljno proučene doktorske disertacije, rezultata provere rada dobijenih korišćenjem softvera za detekciju plagijata *iThenticate* i *Turnitin*, korišćenih izvora literature i drugih dostupnih izvora, a saglasno članovima 5 i 7 *Pravilnika o postupku utvrđivanja neakademskog ponašanja u izradi pisanih radova* („Glasnik Univerziteta u Beogradu” br 196/16, 197/17, 199/17, 203/18 i 206/18) i tački 40 i 41 *Osnova za kodeks o akademskom integritetu na visokoškolskim ustanovama u Republici Srbiji* (Nacionalni savez za visoko obrazovanje, 26.10.2016. godine) dostavljamo sledeće:

STRUČNO MIŠLJENJE

UVODNE NAPOMENE

Na početku je bitno da istaknemo kako je Stručna komisija svoj rad zasnovala na naučnim i profesionalnim temeljima, uvažavajući međunarodne standarde i nije dozvolila nikakav uticaj izvan stručnog i naučnog sadržaja. U cilju objektivnog sagledavanja svih relevantnih činjenica vezanih za izradu i odbranu doktorske disertacije Kandidata, kao i osporavanje njene originalnosti Stručna komisija se opredelila da svoj rad temelji striktno na razini naučnog doprinosa i procedura prilikom izrade, objave i odbrane doktorske disertacije koja je uzeta u razmatranje.

Detaljno analizirajući sva dostavljena nam dokumenta Stručna komisija konstatuje da je u pogledu proceduralnih pitanja vezanih za proces prijave, izrade, ocene i odbrane doktorske disertacije ispoštovana sva tada važeća procedura. U par slučajeva postoje određeni tehnički i administrativni propusti (bez ikakve odgovornosti Kandidata) ali bez uticaja na tok celokupnog procesa. Kompletan pregled toka postupka od momenta prijave do dana odbrane doktorske disertacije može se videti u Prilogu br. 1 ovog Mišljenja.

U nastavku svog rada Stručna komisija je zahtevala od Fakulteta na uvid svu dostupnu dokumentaciju vezanu za osporavanje originalnosti doktorske disertacije. Detaljan pregled celokupnog procesa i najvažnijih činjenica koje smo utvrdili mogu se naći u Prilogu broj 2 ovoga Mišljenja. Na ovom mestu moramo konstatovati kako proces osporavanja originalnosti disertacije započinje tekstom objavljenom na internet sajtu www.pescanik.net dana 09.07.2014. godine i dopisom Rektora Univerziteta u Beogradu (u nastavku Univerzitet) upućenog Fakultetu dana 11.07.2014. godine. Ceo proces do momenta pisanja ovog Mišljenja traje više od četiri i po godine. U prve dve godine nije postojala odgovarajuća regulativa, da bi od sredine 2016. godine ova oblast bila regulisana odgovarajućim pravnim aktima (pravilnicima) Univerziteta. Analizirajući celokupan proces utvrdili smo da je u tom periodu bilo povreda pojedinih pravila i procedura sa obe strane – kako Fakulteta, tako i Univerziteta. **Ono na šta**

posebno ukazujemo jeste činjenica da izuzev natpisa u medijima nismo uočili postojanje formalnog dokumenta zahteva za utvrđivanje neakademskog ponašanja, saglasno članu 7, stav 1 *Pravilnika o postupku utvrđivanja neakademskog ponašanja u izradi pisanih radova*.

Stručna komisija je pristupila svom zadatku. Saglasno članu 7, stav 2 *Pravilnika o postupku utvrđivanja neakademskog ponašanja u izradi pisanih radova* Univerziteta. U nastavku sledimo propisanu strukturu ovog Mišljenja, tj. ono se sastoji iz četiri osnovna dela, i to:

- I - Obrazložene primedbe na originalnost disertacije,
- II - Analiza i ocena originalnosti doprinosa disertacije nauci,
- III - Ocena samostalnosti rezultata naučnog rada objavljenog u disertaciji, i
- IV - Zaključak o originalnosti disertacije.

I – OBRAZLOŽENE PRIMEDBE NA ORIGINALNOST DISERTACIJE

Imajući u vidu da ne postoji formalni zahtev za utvrđivanjem neakademskog ponašanja Stručna komisije je detaljno pregledala celokupnu dokumentaciju vezanu za osporavanje disertacije, i to kako formalnu - sa strane Univerziteta i Fakulteta (što se može videti u Prilogu broj 2), tako i neformalnu – iz različitih javnih izvora (što je moguće naći u Prilogu broj 3). Pristup za koji smo se opredelili je da se sagledaju sve relevantne primedbe i da se ni pred jednom činjenicom „ne zatvaraju oči”. Imajući u vidu da ni u jednom zvaničnom dokumentu do sada nije postojala kvantifikacija obima osporavanja originalnosti disertacije Stručna komisija se opredelila da svoju analizu pre svega započne sagledavanjem tog aspekta.

Iz analize koju smo sproveli u Prilogu broj 3 možemo konstatovati nekoliko činjenica:

1. Na internet sajtu „Peščanik“ dana 09.07.2014. godine objavljen je tekst pod nazivom „*Velike tajne Malog majstora – Ili kako je Siniša Mali ukrao doktorat*“. Navedeni tekst može se pogledati na sajtu: <https://pescanik.net/velike-tajne-malog-majstora-ili-kako-je-sinisa-mali-ukrao-doktorat/>. U tekstu autor Rašo Karapandža (u daljem tekstu Autor) iznosi niz konstatacija putem kojih osporava originalnost doktorske disertacije Kandidata.

2. U cilju iznošenja dokaza Autor na početku prilaže interaktivni dijagram koji se sastoji od svih stranica doktorata sa označenim % neoriginalnosti teksta na svakoj pojedinačnoj stranici. Međutim, Autor ne iznosi koliki je ukupan obim neoriginalnosti utvrdio. Analizom stranice po stranice sa interaktivnog dijagrama Stručna komisija je utvrdila da je Autor osporio 16,65% originalnosti disertacije. Imajući u vidu da softverski programi ne izražavaju nalaze u ciframa sa decimalima, već celim brojevima ukupan indeks sličnosti bi iznosio 17%.

3. Pored interaktivnog dijagrama Autor je kao dokaz priložio i sprovedenu analizu korišćenjem programa *iThenticate*. Analiza je rađena softverskom proverom svake pojedinačne stranice. Pri tome, za svaku stranicu postoje 3 priloga: 1. oznaka broja stranice 2. prikaz označenih delova teksta i 3. izveštaj pod nazivom *Originality Report* sa identifikovanim indeksom sličnosti i izvorima odakle je označen tekst preuzet. Ni u ovom dokumentu Autor ne kvantifikuje ukupan indeks sličnosti za celu disertaciju Kandidata. Analizom navodnih dokaza Stručna komisija je utvrdila da je u priloženom softverskom izveštaju ukupno identifikovana neoriginalnost u obimu 14,96% (mereno prosekom procenta neoriginalnosti za sve analizirane stranice), tj. 15,9% mereno preko ukupnog broja identifikovanih reči na svim stranicama. Ukupan broj reči koje je softver identifikovao kao

slične iznosi 10.329, što u odnosu na ukupan obim rada (meren brojem reči od početka dela I do kraja Zaključka rada, bez spiska literature, što je ujedno i predmet analize Autora iznosi 65.073 reči, pri čemu se Komisija radi lakšeg računanja opredelila da u nastavku koristi zaokruženu cifru od 65.000 reči) predstavlja relaciju $10.329/65.000 = 0,1589076$ ili 15,9% rada. Imajući u vidu gore iznetu napomenu o načinu kako softver računa indeks sličnosti, on bi za ceo rad iznosio 16%.

4. Važna činjenica na koju moramo ukazati jeste da je Autor na interaktivnom dijagramu predstavio veći obim neoriginalnosti teksta nego što priložio u dokazima kroz softverski izveštaj (videti str. 1-3 Priloga br. 4). Ta razlika iznosi 1,69% (16,65 – 14,96%) mereno prosekom procenata neoriginalnosti za svaku analiziranu stranicu. Detaljnom analizom smo utvrdili da je posebno povećavan procenat neoriginalnosti teksta na stranicama gde je softver identifikovao 0% indeksa sličnosti, tj. poklapanja. Na interaktivnom grafiku broj takvih strana je 21, dok je u datom dokazu u vidu softverskog izveštaja Stručna komisija identifikovala 82 stranice sa indeksom sličnosti od 0%, što će se može videti u Prilogu broj 4.

5. U cilju ukazivanja na neoriginalnost disertacije Autor iznosi stav da je Kandidat „*krao tekst i iz izvora pisanih na engleskom jeziku*”. U prilog tome kao dokaz prezentovan je uporedni prevod originalnih delova doktorske disertacije po nazivom „*Corporate Value Creation, Governance and Privatisation Restructuring and Managing Enterprises in Transition: The Case Of Eritrea*” autora Stifanos Hailemariam odbranjene 2001. godine na Univerzitetu Groningen u Holandiji i teksta iz disertacije Kandidata. Ukupan obim osporene originalnosti rada u pogledu podudarnosti sa pomenutom doktorskom disertacijom Autor precizno ne kvantifikuje. Stručna komisije je utvrdila da je Autor izneo 40 navoda u formi upoređivanja dva teksta putem kojih maksimalno osporava originalnost disertacije u obimu 4.266 reči ili oko 6,6% ukupnog obima rada.

6. Autor je u svom prilogu istakao primere dve stranice doktorata kao ilustraciju za iznete stavove o neoriginalnosti teksta, prezentujući njihove kopije sa označenim delovima teksta iz izveštaja softvera za proveru originalnosti *iThenticate*. Reč je o stranicama 125 i 126. Ukupna podudarnost na koju Autor ukazuje na ove dve stranice obuhvata 370 reči, što u odnosu na ukupan obim rada predstavlja 0,57% ukupnog teksta disertacije. Zajedno sa navodima iz pomenute doktorske disertacije Autor ukupno u tekstu na sajtu Peščanik osporava originalnost disertacije u obimu od 4.636 reči ili 7,13% teksta.

II – ANALIZA I OCENA ORIGINALNOSTI DOPRINOSA DISERTACIJE NAUCI

Stručna komisija je nedvosmisleno utvrdila da se analiza originalnosti prezentovana na sajtu Peščanik ne može prihvatiti kao osnova za merodavno odlučivanje o vrednovanju naučnog doprinosa doktorske disertacije (Videti prilog broj 4 - Kako je rađena i koliko je pouzdana analiza na sajtu www.pescanik.net?). U svom radu smo se odlučili da svoje stručno mišljenje zasnivamo isključivo na naučnim i stručnim postulatima i uz uvažavanje najviših akademskih i profesionalnih standarda. Otuda:

1. Umesto stranicu po stranicu disertacije mi smo kroz softver proverili celu disertaciju. Korišćen je softverski paket Turnitin. Analiza je sprovedena dana 21.02.2019. godine u 07.55 časova, što se može videti u Prilogu broj 5. Ističemo kako je analiza rađena više od 4 godine nakon analize koju je sproveo Autor i 5 godina i 8 meseci nakon odbrane disertacije. Retroaktivna provera originalnosti naučnih radova nosi određene zamke, o čemu će u nastavku biti više reči. Najvažniji elementi softverskog izveštaja su sledeći:

- Koristeći pristup kakav je primenio i Autor u analizi posredstvom softvera *iThenticate* 4 godine pre nas urađena je analiza iz koje su isključeni spisak literature i prilozi rada koji slede nakon njega. **U delu izveštaja pod nazivom *Originality report* identifikovan je ukupan indeks sličnosti od 18%.**

- U softverskom izveštaju su identifikovana 153 izvora sa kojima je prepoznata sličnost. Od tog broja samo 2 imaju indeks sličnosti od 2%, 7 izvora indeks sličnosti od 1% a preostalih 144 izvora imaju indeks sličnosti manji od 1%.

- Izvor pod rednim broj 1 – eteze.bg.ac.rs, koji učestvuje sa 2% u indeksu sličnosti predstavlja Abstrakt i Summary iz rada i njega smo automatski isključili iz obračunatog indeksa sličnosti. Pored tog izvora, postoji još 9 identifikovanih izvora koji su postavljeni na internet sajtove nakon datuma javne odbrane rada (gore pomenuta zamka retroaktivnosti). Smatrajući više nego opravdanim i te izvore smo isključili iz obračuna ukupnog indeksa sličnosti. Reč je o sledećim izvorima iz *Originality report*-a (napomena koristimo numeraciju izvora kako je dato u izveštaju, što se može videti u Prilogu broj 5):

- Izvor broj 19 – Stefan Zimonjić, Milan Gavrilović, Trendovi u poslovanju, 2018. – učešće u indeksu sličnosti < 1%.
- Izvor broj 58 – Dimitrijević, Dragomir ..., Ekonomski horizonti, 2015. – učešće < 1%.
- Izvor broj 82 – Sanja Eskić, Gorica Barbić, Dženan Kulović ... - Ekonomski izazovi, 2018. – učešće < 1%.
- Izvor broj 115 – Dragana Gnjatović ... , Bankarstvo, 2018. - < 1%.
- Izvor broj 116 – Zivkovic, Radimila, Jelena Stankovic ... , Marketing, 2014 - < 1%.
- Izvor broj 122 - Todorović, Miroslav, Djordje Kalicanin ... , Ekonomski horizonti, 2015. - < 1%.
- Izvor broj 135 – Simentić, Janja ... , Godišnjak Fakulteta političkih nauka, 2014 - < 1%.
- Izvor broj 138 – Mladen Jeličić ... , Nauka, bezbednost, policija, 2018 - < 1%.
- Izvor broj 140 – Katarina Zivanovic , Nauka, bezbednost, policija, 2018 - < 1%.

- Nakon isključivanja ovih izvora dobijen je indeks sličnost od 16%. Verzija rada koju smo dalje analizirali može se videti u Prilogu broj 6.

- Postoji visok stepen preklapanja u našoj analizi u odnosu na izveštaj koji je radio Autor (g. Karapanža) 2014. godine, tj. može se konstatovati da su oba softverska nalaza identifikovali ukupan indeks sličnost od 16%.

Napomena koju na ovom mestu moramo dati (vezana za obračun indeksa sličnosti) odnosi se na činjenicu da iako softver ovaj indeks računa na bazi broja identifikovanih reči, u obračunu prikazuje cele brojeve. Drugim rečima, softver vrši zaokruživanje indeksa sličnost na viši celi broj (npr. 0,7 na 1, 0,8 na 1, itd). Imajući u vidu tu činjenicu ponavljamo još jednom stav da polazni indeks sličnosti od 16% iz 2014. godine ili 18% (- 2%) iz 2019. godine je rezultat samo „mehaničke“ softverske analize. Ni jedan ni drugi nalaz ne mogu *a priori* biti uzeti kao osnova za ocenu originalnosti teksta i naučnog doprinosa rada.

2. Detaljno analizirajući obeležen tekst od stranice do stranice Stručna komisija je identifikovala nalaze koji ni na koji način ne mogu predstavljati neautentičan tekst i koji nedvosmisleno moraju biti isključeni iz dalje analize. Radi se o sledećim elementima:

- Fusnote u kojima se korektno citiraju reference, tj. izvori literature – na koje se odnosi **1.217 reči, ili 1,87% ukupnog obima rada**. Pregled sličnosti koje je softver identifikovao može se videti u Prilogu 7-A.

- Opšte poznati pojmovi (uključujući fraze, „poštapalice“, formule, itd) – na koje se odnosi **1.398 reči – 2,15% rada**. Pregled sličnosti po stranicama sa brojem reči na svakoj stranici za koje Komisija smatra da pripada ovoj grupi nalaza može se videti u Prilogu 7-B.

- Navođenje naziva zakona, podzakonskih akata ili pretežno pravnih termina – na koje se odnosi **1.858 reči ili 2,86% rada**. Pregled sličnosti po stranicama sa brojem reči za svaku stranicu za koje Komisija smatra da pripadaju ovoj grupi nalaza može se videti u Prilogu 7-C.

Ukupno na ove tri grupe nalaza softvera koji su bez ikakve dileme nesporni se odnosi skoro 7% ukupnog obima rada Kandidata (softverski nalaz bi zbog sklonosti da indeks iskazuje kao ceo broj za prva dva nalaza pokazao 2%, a za treći 3%).

3. U nastavku analize softverskog izveštaja Stručna komisija je identifikovala da postoje i drugi delovi za koje se odgovorno može tvrditi da nisu sporni i da nikako ne dovode u pitanje autentičnost teksta i originalnost rada Kandidata. Reč je o delovima rada gde je uvidom u stručni sadržaj analizirane materije očigledno da postoje propusti u citiranju izvora, koji su navedeni u pojedinim delovima teksta, ali nisu adekvatno i označeni. Kao dokaz ove konstatacije iznosimo činjenicu da je kandidat u radu na 126 mesta koristio znakove navoda, ali samo na dva mesta (i to oba puta na stranici broj 15, vezano za fusnote broj 5 i 7) ih je upotrebio da bi naveo, tj. označio tekst koji citira. Na ostalim mestima znakove navoda koristi u citiranju izvora literature ili pojedinih izraza (kao na primer („hospitalizovana“, „pravi“, „mapa vrednosti“, „izvuku“, itd). U preostalom delu rada nismo uspjeli da pronađemo mesta na kojima je deo teksta stavljen pod znake navoda i posebno označen (npr. bold ili italic). Imajući u vidu ovaj očigledan propust u izradi rada (za koji odgovornost pored kandidata mora da snose i članovi komisije za ocenu i odbranu rada) odlučili smo se da identifikujemo ove delove. Najveći obim ovog propusta je skoncentrisano u IV delu rada pod nazivom *Modeli privatizacije, restrukturiranje i prodaja kapitala putem tendera i aukcija*. Na takve delove se prema našem nalazu koji se može videti u Prilogu 7-D odnosi se 4.532 reči, ili **6,97% ukupnog obima rada**.

4. U pogledu analize primedbi vezanih za korišćenje doktorske disertacije autora Stifanos Hailemariam Stručna komisije je detaljno analizirala svih 40 navoda u Prilogu broj 8. Naša analiza je pokazala da je Kandidat koristio pomenutu disertaciju kao osnovu za izradu svog rada. Jedan deo navoda nije utemeljen i ne mogu se smatrati validnim. Postoji dosta delova gde Kandidat korektno citira originalni izvor. Otuda je izuzetno teško precizno kvantifikovati obim spornih delova, koji se po našoj proceni kreće u rasponu od 3-4%. Ovde je bitno naglasiti da se spornim smatra neadekvatno navođenje autora ili rada, ali je činjenica da isto ne nosi bitan uticaj na testirane hipoteze i naučni doprinos disertacije.

5. Postoje određeni delovi teksta disertacije koji se mogu smatrati spornim. Jedan deo je vezan za softverski nalaz (i to obimu oko 2% - 1,95%) i drugi obima 3-4% vezan za pojedine delove iz disertacije Hailemariam, što ukupno predstavlja obim od 5-6% rada. Naš stav je da i kada bi se isključili ti delovi iz disertacije ona ne bi izgubila ništa od svog značaja i naučnog doprinosa. Ovi delovi se ne odnose na ključne analize i zaključke, pa ni u kom slučaju ne ugrožavaju najvažije rezultate istraživanja i ostvarene naučne doprinose.

III – OCENA SAMOSTALNOSTI REZULTATA NAUČNOG RADA OBJAVLJENOG U DISERTACIJI

U oceni samostalnosti rezultata naučnog rada objavljenog u disertaciji, Stručna komisija je pošla od rezultata kvantitativne i kvalitativne analize sprovedene u drugom delu ovog Mišljenja, kao i analize relevantnih izveštaja koje je sastavljala komisija za ocenu i odbranu rada. To su pre svega tri dokumenta:

1. Izveštaj Komisije za pregled i ocenu završene doktorske disertacije Kandidata, koji je dostavljen Nastavno-naučnom veću Fakulteta dana 29.04.2013. godine (zavedeno pod brojem 04-03-11/86),
2. Dokument upućen Dekanu Fakulteta, a zaveden pod brojem 05-01 br. 3/103-1 od 21.10.2014. godine koji nema naslov, ali po svojoj suštini predstavlja izveštaj komisije koja je učestvovala u pregledu, oceni i odbrani doktorske disertacije Kandidata i
3. Dokument pod nazivom *Proširena i dopunjena verzija izveštaja o odbranjenoj doktorskoj disertaciji SM*, potpisan dana 24.03.2015. godine od strane članova komisije za ocenu i odbranu.

U pomenutim izveštajima su definisani najvažiji naučni doprinosi disertacije, pa ih na ovom mestu u potpunosti citiramo:

„*Osnovni naučni doprinosi su:*

1. *Sistematizacija dosadašnjih dostignuća u radovima relevantnih autora u oblasti restrukturiranja i privatizacije preduzeća.*
2. *Formalizacija postupka restrukturiranja privrednih subjekata, u vidu deskriptivnog i algoritamskog modela.*
3. *Identifikacija faktora vrednosti preduzeća, intenziteta delovanja i izvora destrukcije.*
4. *Prenošenje znanja i iskustava o postupcima restrukturiranja i privatizacije iz zemalja koje su uspešno okončale proces tranzicije (tzv. „najbolja praksa“) na Srbiju, sa predlogom odgovarajućih modela kreiranja vrednosti*
5. *Predlog petofaznog modela kreiranja vrednosti i predlog načina implementacije u uslovima tranzicionog perioda.*
6. *Sistematizacija i analiza podataka dobijenih o postupcima i rezultatima privatizacije u Srbiji, sa posebnim akcentom na razlike u efektima tenderske i aukcijske prodaje.*
7. *Unapređenje procesa donošenja poslovnih odluka tokom tranzicije.*

Kako se deo istraživanja odnosio i na validaciju predložene metodologije za kreiranje vrednosti privrednih subjekata, ova disertacija je dala i **dodatne doprinose**, s obzirom da iz različitih perspektiva posmatra analizirani problem. U pitanju su sledeći doprinosi:

8. *Analiza uticaja privatizacije na podizanje konkurentnosti preduzeća u privredama Jugoistočne Evrope, uz poređenja sa ostvarenim rezultatima u Srbiji.*
9. *Uvećanje fonda znanja o restrukturiranju preduzeća, pre svega kao metoda uvećanja vrednosti preduzeća, a ne samo kao metoda određivanja prave veličine (kapitala, sredstava i broja zaposlenih) i likvidacije, što se obično dovodi u vezu sa destrukcijom vrednosti.*“

Stručna komisija je mišljenja da naučni doprinosi koji su ovde prezentovani nisu osporeni ni dovedeni u pitanje! U kritikama rada ni na jednom mestu nije osporen niti jedan od sedam navedenih osnovnih i dva dodatna naučna doprinosa. **Pored toga, mišljenja smo**

da nije osporen niti jedan od pet navedenih doprinosa u smislu primenljivosti rezultata istraživanja, koji se sastoje u sledećem:

- *Razvoju standardne metodologije za rešavanje poslovnih problema, koji se identifikuju prilikom restrukturiranja poslovnih subjekata.*
- *Efikasnijem donošenju poslovnih odluka.*
- *Primeni upravljanja faktorima vrednosti u podizanju konkurentnosti privrednih subjekata.*
- *Razvoju formalizovanog sistema za sprovođenje projekata restrukturiranja u procesu privatizacije.*
- *Profesionalizaciji menadžmenta u domenu potpunijeg ispunjavanja zahteva vlasnika i investitora u pogledu kreiranja vrednosti“.*

Mišljenja smo da su svi navedeni rezultati i naučni doprinosu originalni rezultat naučno-istraživačkog rada Kandidata i ne mogu biti dovedeni u pitanje. Stručna komisija je utvrdila nepobitnu činjenicu da za više od 90% teksta doktorske disertacije nije osporena originalnost niti jednim valjanim dokazom ili argumentom. Posebno ističemo kako iznete tvrdnje da „na gotovo svim stranama disertacije postoji određeni procenat neoriginalnog teksta“ nisu tačne! Dokazi koje smo izneli u Prilogu broj 4 ovog Mišljenja pokazuju da na 82 stranice disertacije indeks sličnosti je 0%. Pored toga, na još 62 stranice indeks sličnosti je manji od 10%, što bi ukupno činilo 66,7% rada. Ne smemo ispustiti iz vida da je na 33 stranice identifikovana sličnost isključivo u referencama koje su korektno citirane u fusnotama. Dakle, na 115 stranica disertacije (82 sa indeksom sličnosti 0% iz Autorovog dokaza nalaza softvera *iThenticate* + 33 sa nalazom samo u fusnotama) može se konstatovati da u više od pola rada nema nikakve podudarnost sa bilo kojim korišćenim izvorom. Ove nalaze je potvrdila i analiza koju smo sprovedi korišćenjem softvera Turnitin.

U delu rada pod nazivom „*Modeli privatizacije, restrukturiranje i prodaja kapitala putem tendera i aukcija*“ smo identifikovali očigledne propuste u citiranju korišćenih izvora. Važno je istaći da se u tom delu obrađuje specifična materija koja se odnosi na objašnjenje procesa privatizacije u Republici Srbiji. Naročito delovi o tenderima i aukcijama su bazirani na analizi odgovarajućih zakonskih i podzakonskih propisa. Mnogi od njih su pominjani u tekstu (zakoni, uredbe, odluke Agencije za privatizaciju) ali nisu posebno označene i evidentirane u fusnotama. U oceni samostalnosti ovog dela rada u kome je identifikovan najveći broj stranica sa visokim indeksom sličnosti, Stručna komisija je uzela u obzir nepobitnu činjenicu iz biografije Kandidata da je jedno vreme obavljao visoke funkcije u Ministarstvu za privredu i privatizaciju (pomoćnik ministra) i Agenciji za privatizaciju (direktor Centra za privatizaciju u okviru koga su se sprovodile tenderske i aukcijske privatizacije) u vreme kada su postavljane osnove novog modela privatizacije u Republici Srbiji. Sam Kandidat je u svom obraćanju Etičkoj komisiji Fakulteta istakao kako je rad „... *rezultat mog profesionalnog opredeljenja već preko 20 godina da se bavim restrukturiranjem, privatizacijama, povećanjem vrednosti kompanija i slično*“.

Konačno, u cilju potvrđivanja gore iznetog stava posebno ističemo i činjenicu kako u delovima I, V, VI i Zaključak (u kojima su skoncentrisana centralna pitanja vezana za metodologiju istraživanja - predmet, ciljevi, metodi, hipoteze i naučni doprinosi) ne postoji niti jedna primedba, nalaz ili dokaz putem kojih se osporava originalnost rada. Predmet i ciljevi rada nisu osporeni, niti se mogu dovesti u pitanje bilo kojom kritikom i navodom. Testirane hipoteze nisu dovedene ni jednom rečju u pitanje ili dilemu, kao i naučni doprinosi.

IV – ZAKLJUČAK KOMISIJE O ORIGINALNOSTI DISERTACIJE

Stručna komisija je utvrdila sledeće činjenice:

1. Predmet, ciljevi, hipoteze, metodologija, rezultati i naučni doprinosti disertacije nisu osporeni niti na jednom mestu, niti i jednim validnim argumentum ili dokazom. Detaljnom analizom delova uvoda, metodologije i zaključka može se uočiti da u svim pobrojanim bitnim delovima disertacije ne postoje elementi neoriginalnosti.
2. U pogledu proceduralnih pitanja vezanih za proces prijave, izrade, ocene i odbrane doktorske disertacije ispoštovana je sva tada važeća procedura. U nekoliko slučajeva postoje određeni tehnički i administrativni propusti (bez ikakve odgovornosti Kandidata) ali bez bitnijeg uticaja na tok celokupnog procesa. **Stoga savetujemo da se na nivou institucija procedure moraju poboljšati i učiniti transparentnim radi izbegavanja nastajanja novih spornih situacija.**
3. U cilju provere i istraživanja svih navoda i dokaza putem kojih je osporavana originalnost disertacije Stručna komisija je sprovedla softversku analizu korišćenjem programa Turnitin, koja predstavlja „mehaničku“ – kvantitativnu analizu sličnosti teksta. Izveštaj koji nosi datum 21.02.2019. godine je pokazao da je ukupan indeks sličnosti 16%, što se poklapa sa rezultatima analize sprovedene 2014. godine korišćenjem softvera iThenticate. Analiza sličnosti doktorske disertacije nije sprovedena samo na osnovu „mehaničke“ sličnosti nego uzimajući u kontekst i sadržaj istih saglasno visokim međunarodnim i evropskim naučnim i stručnim standardima. Pristup našoj analizi se razlikovao po tome, što smo umesto stranice po stranicu kroz softver „provukli“ ceo rad. Takav pristup analizi nam je omogućio ne samo da dobijemo ukupni indeks sličnosti (koji ne postoji za softversku analizu iz 2014.godine i koji smo morali da računamo preko broja identifikovanih reči), već i utvrđivanje strukture izvora sa kojima postoji sličnost. Izveštaj o originalnosti iz 2019. godine je identifikovao korišćenje ukupno 153 izvora, od čega smo iz analize isključili 9 koji su objavljeni nakon javne odbrane rada. Od preostala 144 izvora samo 1 ima indeks sličnost od 2%, 7 od 1% a preostalih 136 indeks manji od 1%. Pomenuta struktura identifikovanih izvora upućuje na zaključak da ne postoje elementi sistematskog preuzimanja tuđih tekstova.
4. Od ukupnog indeksa sličnosti Stručna komisija je isključila neosporne delove, koji se ogledaju u identifikovanim fusnotama i referencama, opšte poznatim stvarima i nazivima zakona, podzakonskih akata i pretežno pravnih termina i dokumenata. Učešće ovih nalaza se kreće na nivou od oko 7% od ukupnog obima rada, gde je bitno naglasiti da **isti nemaju nikakav uticaj na predmet istraživanja, ciljeve, testiranje hipoteza, rezultate i naučni doprinos disertacije.**
5. Stručna komisije je identifikovala određene propuste u citiranju pojedinih izvora literature. Posebno smo utvrdili kako u radu gotovo da nisu korišćeni znakovi navoda u obeležavanju pojedinih delova teksta. Kandidat je u samo 2 od 126 slučajeva korišćenja znakova navoda upotrebio ih za citiranje odgovarajućih delova teksta. Sve ostalo je korišćeno za citiranje izvora literature i pojedinačnih termina. Više nego evidentno je da postoje delovi teksta gde su morali da se koriste znaci navoda, posebno imajući u vidu da su neki od izvora pominjani u tekstu ili analizama. Ukupan obim rada za koji je Stručna komisija identifikovala ovaj propust iznosi oko 7%.

6. Analizom softverskih izveštaja smo utvrdili da postoje određeni sporni delovi u disertaciji u kojima je identifikovan visok stepen sličnosti sa tuđim tekstovima. Posebna specifičnost ovog nalaza se sastoji u činjenici da je većina identifikovanih delova preuzeta iz izvora koji su korektno navedeni u spisku korišćene literature. Međutim, oni nisu citirani i obeleženi na odgovarajućim mestima u radu. Njihov obim je relativno mali i kreće se na nivou od oko 2% ukupnog obima rada. **Stručna komisija smatra da i kada bi se svi ti delovi izbacili iz rada to ne bi imalo nikakav uticaj na ukupni naučni doprinos disertacije.**

7. U vezi sa korišćenjem doktorske disertacije S. Hailemariama Stručna komisija je utvrdila da je Kandidat koristio ovaj rad kao polaznu osnovu u obradi pojedinih pitanja. Dalje, evidentno je da pomenuti rad nije naveden u spisku korišćenih izvora. Međutim, neosporno je da je Kandidat pojedine delove i navode vrlo korektno i uredno citirao u tekstu disertacije, pozivajući se na originalne radove, u izvesnim slučajevima čak i preciznije od samog Hailemariama. U više navoda ne postoji gotovo nikakva sličnost između dva teksta. Konačno, postoji određeni obim gde je identifikovan značajan stepen sličnosti sa pojedinim delovima pomenute disertacije. Obim ovog propusta se kreće u maksimalnom obimu od oko 3-4%.

8. Stručna komisija konstatuje kako za pojedine greške i propuste koji se mogu naći u radu odgovornost ne može isključivo da snosi Kandidat. Deo odgovornosti mora da leži i na članovima Komisije za ocenu i odbranu rada, posebno onih čija je uža specijalnost u pojedinim delovima rada. Članovi komisije su morali više da rade sa Kandidatom i pomognu mu u poštovanju najviših akademskih standarda u izradi pojedinih poglavlja ovoga rada.

9. U davanju konačne ocene o originalnosti ove doktorske disertacije treba imati na umu još jednu bitnu činjenicu. Sve sprovedene analize nose pečat retroaktivnosti, tj. sprovedene su nakon javne odbrane doktorske disertacije. U vreme završetka i odbrane disertacije nije postojala praksa ili obaveza softverske provere rada.

Imajući u vidu sve do sada rečeno, te na temelju međunarodne i evropske naučne prakse, Stručna komisija zaključuje da je analizirana doktorska disertacija rezultat samostalnog naučno-istraživačkog i stručnog rada Kandidata. Iako postoje određeni propusti, oni po obimu i značaju nisu doveli u pitanje osnovne naučne doprinose i originalnost ovoga rada. Stručna komisija smatra da je Kandidat ispunio sve zakonski propisane uslove (Republike Srbije i Univerziteta u Beogradu) i predlaže da se Kandidat dr Siniša Mali promovise u zvanje doktora nauka, kako bi mogao koristiti sva prava koja mu po tim propisima pripadaju.

Prilozi:

1. Analiza proceduralnih pitanja u vezi prijave i odbrane rada
2. Pregled proceduralnih pitanja vezanih za osporavanje originalnosti doktorske disertacije
3. Neformalni elementi osporavanja originalnosti disertacije
4. Kako je rađena i koliko je pouzdana analiza na sajtu www.pescanik.net?
5. Softverska provera programom Turnitin 21.02.2019. godine (sa svim izvorima)
6. Softverska provera programom Turnitin bez izvora objavljenih nakon odbrane disertacije
7. Analiza softverskih izveštaja: 7-A. Pregled stranica i sličnosti u fusnotama; 7-B. Pregled stranica i sličnosti vezanih za poznate stvari, fraze, formule i slično; 7-C. Pregled stranica na kojima se nalaze nazivi zakona, podzakonskih akata i slično; 7-D. Pregled delova na kojima su identifikovani propusti u citiranju; 7-E. Pregled spornih delova
8. Analiza podudarnosti sa doktoratom S. Hailemariam

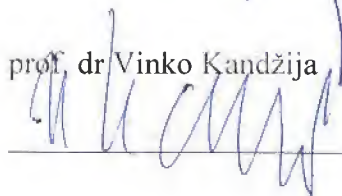
U Beogradu, 26.03.2019.

ČLANOVI KOMISIJE:

prof. dr Dejan Erić

Handwritten signature of prof. dr Dejan Erić in blue ink, written over a horizontal line.

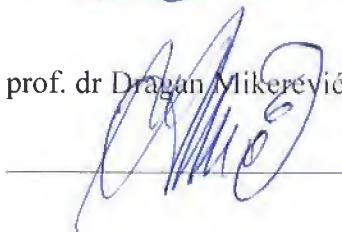
prof. dr Vinko Kandžija

Handwritten signature of prof. dr Vinko Kandžija in blue ink, written over a horizontal line.

prof. dr Tomaž Čater

Handwritten signature of prof. dr Tomaž Čater in blue ink, written over a horizontal line.

prof. dr Dragan Mikerević

Handwritten signature of prof. dr Dragan Mikerević in blue ink, written over a horizontal line.